

Україна у фокусі

20 – 26 жовтня

2014 року

ЗМІСТ

<i>I. Огляд політичних подій за тиждень.....</i>	<i>3</i>
<i>II. Аналітична довідка.....</i>	<i>4</i>
<i>ВЕРХОВНА РАДА VIII СКЛИКАННЯ.....</i>	<i>4</i>

I. Огляд політичних подій за тиждень

22
ЖОВТНЯ

Кабмін затвердив концепцію і стратегію реформи МВС і стратегію розвитку органів внутрішніх справ України. Крім того, Кабмін затвердив ще три нормативних акти, які поклали початок реалізації положень концепції реформи МВС. Зокрема, це закон України, який регулює питання про можливість ліквідації низки підрозділів МВС: Головного управління із боротьби зі злочинністю, транспортної та ветеринарної міліції.

23
ЖОВТНЯ

Порошенко підписав антикорупційні закони і закон про прокуратуру.

В Україні нині налічується 430 059 вимушених переселенців. Про це повідомляє Агентство ООН у справах біженців в Білорусі, Молдові та Україні. 18 992 особи були змушені виїхати з анексованого Росією Криму. 411 067 внутрішньо переміщених осіб залишили свої домівки на території Донецької та Луганської областей через військові дії.

Україна ще на рік отримала торговельні пільги від Європи. За проект регулювання ЄС, що припускає продовження пільг Євросоюзу для України на один рік - до 31 грудня 2015 року, після доповіді Габріеліуса Ландсбергіса під час сесії Європарламенту в Страсбурзі проголосували 497 депутатів, проти - 78, утрималися - 56.

24
ЖОВТНЯ

Виступаючи під час засідання дискусійного клубу "Валдай" в Сочі, президент Росії Путін назвав санкції, введені Заходом проти Росії, помилкою, яка завдає шкоди всім. Володимир Путін наголосив, що на США незаслужено «звалилося величезне благо» у вигляді світового лідерства. Путін назвав санкції, введені Заходом проти Росії, помилкою, яка завдає шкоди всім. Глава РФ також зазначив, що твердження про те, що Росія намагається «відновити імперію» і зазіхає на своїх сусідів, є безпідставними. Крім того, Путін зізнався, що саме він допоміг экс-президенту Віктору Януковичу втекти з Києва до Криму в лютому 2014 року.

Володимир Путін фактично визнав, що почав повномасштабне вторгнення, щоб не відпустити Україну в Європейський Союз. Про це на своїй сторінці у Facebook написав экс-віце-прем'єр Росії, політик і бізнесмен Альфред Кох. «Путін, фактично, зізнався, що ще на самому початку заявляв: якщо Україна піде з його сфери впливу і остаточно зробить європейський вибір, то він спровокує там громадянську війну і здійснить збройне вторгнення. Коли з ним відмовилися говорити в такому тоні, він образився і назвав це «відмовою від цивілізованого діалогу»,– написав політик.

26
ЖОВТНЯ

В Україні пройшли позачергові вибори народних депутатів до Верховної Ради України. У виборах взяло участь 29 партій та майже 3,5 тисячі кандидатів-мажоритарників. В окупованому Криму вибори не проводилися, так як не було голосування й у 9

округах Донецької та 6 округах Луганської областей, які підконтрольні проросійським бойовикам. Тому українці обирали не 450, а 423 депутатів. До парламенту пройдуть партії, які наберуть 5% голосів, та мажоритарники, які наберуть найбільше голосів у своїх округах.

Більшість українців проголосувала за список партії «Блок Петра Порошенка» на позачергових виборах до Верховної Ради. Про це свідчать результати Національного екзит-полу, проведеного Консорціумом, до якого входять Фонд «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва», Київський міжнародний інститут соціології (КМІС) та Центр Разумкова. Згідно з результатами, Блок Петра Порошенка набирає 23,1%, «Народний фронт» – 21,2%, «Об'єднання «Самопоміч» – 13,4%. Також до Верховної Ради проходять «Опозиційний блок» – 7,6%, Радикальна партія Ляшка – 6,4%, ВО «Свобода» – 6,3% та ВО «Батьківщина» – 5,5%.

II. Аналітична довідка

ВЕРХОВНА РАДА VIII СКЛИКАННЯ

26 жовтня в Україні пройшли позачергові парламентські вибори, які відбулися за змішаною системою: 225 депутатів було обрано за пропорційною системою, 198 – за мажоритарною. Згідно з результатами Національного екзит-полу 2014, до нової Верховної Ради за пропорційною складовою потрапляють 7 політичних партій: Блок Петра Порошенка з 23,1%, «Народний фронт» з 21,2%, Об'єднання «Самопоміч» з 13,4%, Опозиційний блок з 7,6%, Радикальна партія Олега Ляшка з 6,4%, Всеукраїнське об'єднання «Свобода» з 6,3% і Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина» з 5,5%. Інші партії, серед яких «Громадянська позиція», Комуністична партія України, «Сильна Україна» і «Правий сектор», відповідно до результатів екзит-полу, не змогли подолати прохідний 5-відсотковий бар'єр.

*Хто став переможцем, а хто – невдахою – виборчої кампанії?
Якою буде політична конфігурація майбутнього парламенту?*

Переможці та переможені

Незважаючи на те, що результати Національного екзит-полу поки не підтверджено офіційними даними, оскільки підрахунок голосів ще триває, вони дають приблизне уявлення, які партії та з якими показниками можуть пройти до наступного скликання парламенту. При цьому дані екзит-полу помітно відрізняються від останніх соціологічних опитувань, які прогнозували дещо інший розподіл

голосів виборців. Останньому, втім, є пояснення. По-перше, переважну більшість партій-учасниць виборів було створено якраз напередодні чи навіть у ході виборчої кампанії, тому їхня підтримка серед населення формувалася у дуже стислі терміни. По-друге, за тиждень до виборів аж 32% виборців ще не визначилися, за кого голосуватимуть 26 жовтня.

Першою відносною несподіванкою став недостатньо

високий показник лідера виборчих перегонів – Блоку Петра Порошенка (БПП), якому прогнозували перемогу з великим відривом. Падіння його показника до менш ніж чверті голосів виборців, утім, можна пояснити кількома факторами. З одного боку, ця партія сильно залежала від рівня підтримки її неофіційного лідера Президента Порошенка, чия популярність серед населення протягом останніх місяців повільно, але невпинно рухалася вниз. З іншого боку, із БПП злий жарт, вочевидь, зіграла впевненість у переконливій перемозі, що зробила її виборчу кампанію недостатньо виразною.

З агітацією, натомість, не було проблем у «Народного фронту» (НФ), який витратив на неї найбільше коштів. Важливу роль відіграла й активна присутність лідера НФ прем'єр-міністра Арсенія Яценюка на телебаченні протягом останнього тижня перед виборами, що забезпечила йому відчутний приплив прихильників. А зважаючи на те, що БПП і НФ перебувають на одному електоральному полі, жвава і всеохоплююча кампанія останнього на тлі млявої самоагітації першого призвела до практичного вирівнювання їхніх результатів, хоча спочатку рейтинг БПП був суттєво вищим.

Надзвичайно вдалою виявилася виборча кампанія «Самопоміч», лідером якої є мер Львова Андрій Садовий. По-перше, їй вдалося сформувати різносторонній список, який включав активістів громадянського суспільства, молодих бізнесменів і представників батальйону «Донбас», а також був позбавлений людей, які раніше представляли державну владу. Подібний акцент на нові обличчя

доповнила ефективна виборча кампанія, яка зосереджувалася на позитивних змінах, обіцяних виборцям цієї партії. Така стратегія «Самопоміч» дозволила їй заволодіти більшістю виборців із одного електорального поля з «Громадянською позицією» (ГП) Анатолія Гриценка, головною помилкою якого стала відмова від реклами на телебаченні та надмірно критичне забарвлення агітації. У результаті цього остання не змогла подолати прохідний бар'єр, хоча на старті кампанії мала дуже непогані шанси опинитися навіть у трійці переможців.

З іншого боку, Опозиційний блок (ОБ), який включає переважно колишніх членів Партії регіонів, зумів наростити свою популярність саме на невдоволеннях населенням ситуацією в країні. Його електорат був із самого початку суттєво обмежений внаслідок вилучення виборців із Криму та значної частини Донбасу, а також апатії колишніх прихильників екс-президента Віктора Януковича, тому за своє проходження до парламенту ОБ був змушений боротися з сусідами по електоральному полю – «Сильною Україною» (СУ) та Комуністичною партією Україною (КПУ). Перемогу ОБ у цій боротьбі можна пояснити передусім більшими фінансовими й адміністративними ресурсами в базових для нього південно-східних регіонах, які й стали запорукою його проходження в парламент за рахунок невдач СУ і КПУ.

Ранній фаворит виборів – Радикальна партія (РП) Олега Ляшка – натомість, став жертвою завищених очікувань і агресивної контрпропаганди з боку суперників. Спираючись на кілька яскравих, але простих посилів, РП не змогла

доповнити їх іншими компонентами успішної виборчої кампанії – її список був відверто слабким, а агітація надто монотонною. Крім того, на голосування виборців вплинули й атаки на РП через підконтрольні її опонентам ЗМІ, передусім канал «1+1» бізнесмена й голови Дніпропетровської обласної державної адміністрації Ігоря Коломойського. У підсумку значна частина прихильників РП розчарувалася в ній під кінець виборчої кампанії.

Результати двох чинних парламентських партій, які, згідно з даними екзит-полу, замикають перелік «прохідних» – «Свободи» і «Батьківщини» – стали наслідком звуження їхньої попередньо роздутої популярності до ядра їхнього електорату. Отримавши карт-бланш на минулих парламентських

виборах, «Свобода» не змогла повноцінно його реалізувати в очах своїх виборців і на цих виборах була змушена конкурувати за голоси одразу з більш і менш радикальними суперниками по спільному електоральному полю – «Правим сектором» (ПС) і «Самопоміччю», відповідно. «Батьківщина», у свою чергу, втратила левову частку своєї команди, яка перейшла до БПП і НФ, та була змушена спиратися лише на харизму свого лідера Юлії Тимошенко. Остання, в свою чергу, продемонструвала, що досі не змогла належним чином адаптуватися до нових постмайданних реалій, і тому її переважно застаріла риторика не викликала резонансу в багатьох колишніх виборців.

Монотонна Рада

Очевидно, що результати виборів будуть неповноцінними без урахування переможців мажоритарних округів. Однак ситуація у цій частині виборів навряд чи радикально змінить політичну конфігурацію парламенту. З одного боку, найбільше мажоритарних депутатів отримає лідер перегонів БПП, певною частиною додаткових депутатів поповниться НФ, а всі інші партії будуть змушені задовольнитися малим. З іншого боку, попри те, що до парламенту потрапить ще близько 100 депутатів-самовисуванців, більшість із них у відповідності до традицій українського парламентаризму тяжітимуть до співпраці з владою.

У сукупності попередні результати виборів дають змогу спрогнозувати можливі конфігурації

майбутньої парламентської коаліції, яку депутати, згідно з конституцією, мають сформувати в 30-денний термін. Очевидно, що кістяк нової коаліції утворять БПП і НФ, представники яких були головними партнерами у владі до виборів і за їх результатами можуть разом отримати близько або дещо більше 200 депутатів. При цьому внаслідок високого результату НФ у його лідера Арсенія Яценюка суттєво зросли шанси зберегти свою посаду прем'єр-міністра.

Відкритим лишається питання, хто долучиться до цього союзу. З одного боку, БПП і НФ можуть сподіватися на підтримку певної частини самовисуванців, які заради приєднання до коаліції можуть формалізуватися в окрему парламентську фракцію. При цьому

ця фракція може включати представників колишньої влади, які вирішать співпрацювати з новою парламентською більшістю.

Партнерів БПП і НФ можуть так само знайти і серед інших партій. Найбільш природним союзником для них поки що виглядає «Свобода», яка має досвід співпраці з колишніми інкарнаціями двох лідерів виборчих перегонів як у стінах парламенту, так і в складі уряду, однак цього разу вже не зможе претендувати на таку кількість посад, яку мала до цього. Теоретично до складу більшості може увійти й «Самопоміч», однак таке рішення представлятиме для цієї сили серйозну дилему. З одного боку, її лідер Садовий, який залишиться мером Львова, вочевидь, буде не проти долучитися до владної команди та отримати свою порцію впливу на державну політику. З іншого боку, багато членів цієї партії будували свою агітацію на критиці представників чинної влади і тому рішення приєднатися до неї у складі коаліції може загрожувати їм репутаційними втратами.

Членом коаліції має шанс стати й «Батьківщина», однак БПП і НФ можуть звернутися до неї радше у випадку невдачі на інших переговорних фронтах. Якщо Порошенкові та Яценюку вдасться сколотити стабільну коаліцію без «Батьківщини», останню можуть залишити за її бортом, побоюючись надмірних амбіцій Тимошенко. Утім, навіть у такому разі «Батьківщина» радше виступатиме ситуативним

союзником більшості, на підтримку якої остання зможе розраховувати в багатьох випадках.

Практично напевне не буде в складі коаліції РП Ляшка. Перебування поза її межами буде вигідно й самому Ляшку, який буде свою політичну кар'єру переважно на опозиційній риторичі та не бажає втрачати імідж асоціаціями з владою, і коаліції БПП-НФ, привабливість РП для якої як партнера суттєво впала після відносно невдалого результату останньої. Однак у контексті голосувань за важливі законопроекти РП навряд чи постійно йтиме наперекір більшості, оцінюючи вигоди від підтримки того чи іншого рішення з прагматичних міркувань.

Єдиною яскраво вираженою опозиційною силою в парламенті закономірно стане ОП, до якого долучиться частина самовисуванців, що перемогли в Донецькій, Луганській, Одеській і Харківській областях. Його вплив у Верховній Раді, втім, буде не надто значним, а кількість депутатів – далекою навіть від мінімального блокувального пакету обсягом у 150 депутатів, який би міг не допустити внесення змін до Конституції провладною більшістю. Відповідно, ОП у парламенті радше виконуватиме роль представництва інтересів фундаментальних противників чинної влади, зосереджених у кількох південно-східних областях, однак не матиме потужних важелів впливу на прийняття державних рішень.

Висновки

Таким чином, дані Національного екзит-полу'2014 засвідчили високу вірогідність проходження до наступного парламенту сімох політичних сил, переважна більшість з яких відверто чи помірковано підтримують чинну владу. Зважаючи на їхні рейтингові показники та попередні очікування щодо результатів виборів у мажоритарних округах, можна спрогнозувати, що в новому парламенті буде утворено коаліцію, кістяк якої складуть Блок Петра Порошенка і «Народний фронт». Їхніми союзниками, натомість можуть стати деякі мажоритарники-самовисуванці, а серед партій – передусім «Свобода», а також, можливо, «Самопоміч» чи «Батьківщина». Опозиція в парламенті буде представлена в обличчі Опозиційного блоку та частини самовисуванців і, скоріше за все, матиме маргінальний вплив на роботу парламенту.

«Україна у фокусі» – щотижневий інформаційно-аналітичний бюлетень Фонду «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва» (<http://dif.org.ua>).

Аналітики фонду «ДІ»:

Ірина Бекешкіна

Марія Золкіна

Олексій Сидорчук

Головний редактор випуску: Ірина Філіпчук